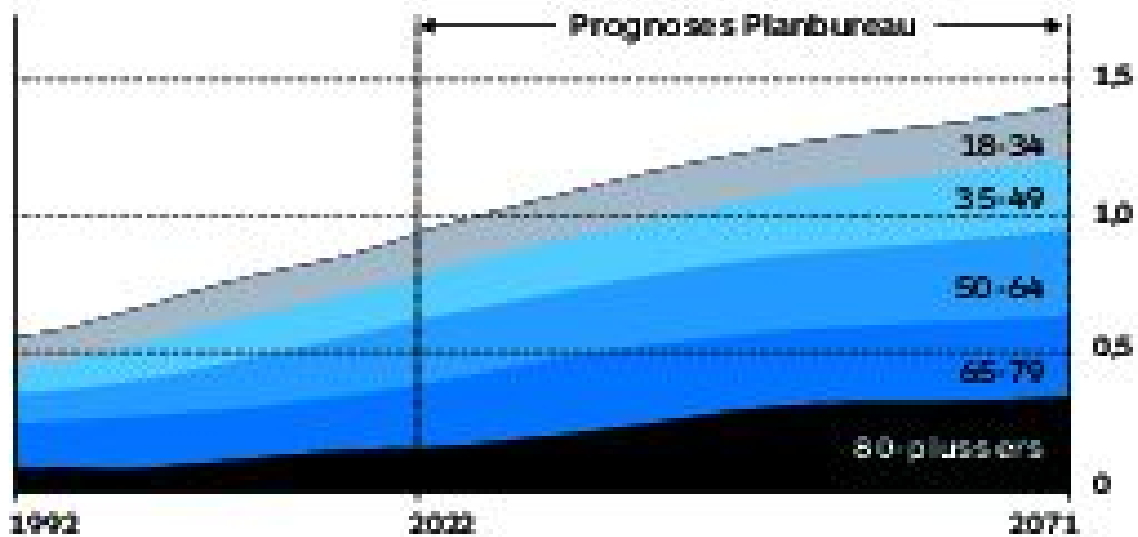

80-plus en alleen thuis: oudste groep alleenwonenden groeit ongezien snel

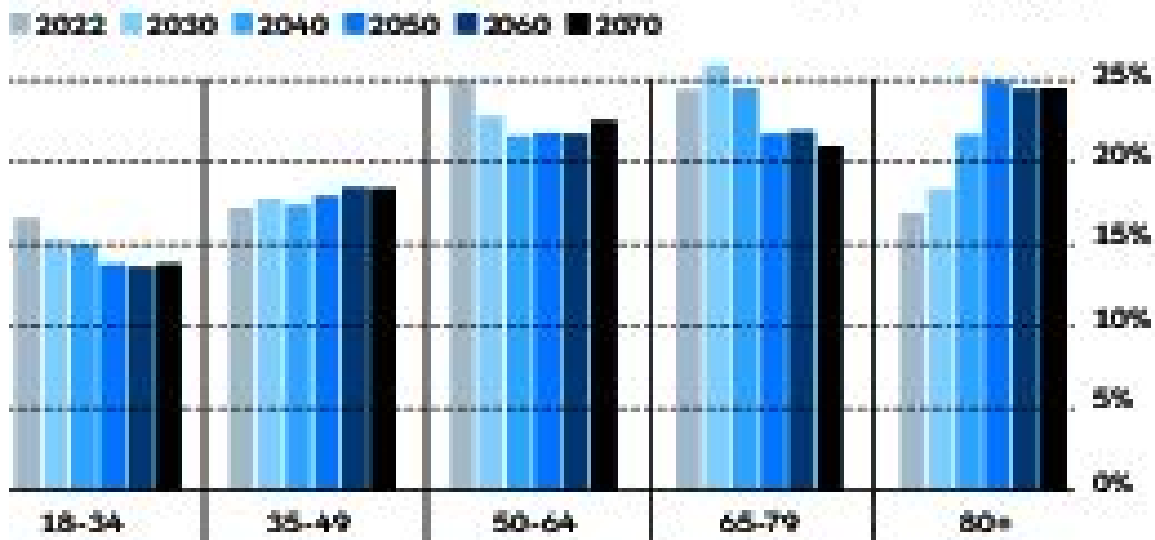
AANTAL ALLEENWONENDE 80-PLUSSERS VERDUBBELT KOMENDE DERTIG JAAR

Alleenwonenden per leeftijdsgroep in Vlaams Gewest, in miljoen

VANAF 2050 IS EÉN OP DE VIER ALLEENWONENDEN 80 JAAR OF OUDER

Prognoses* aandeel alleenwonenden in Vlaams Gewest, per leeftijdsgroep

Bron: Planbureau - De Tijd * Reële waarneming voor 2022

Het tempo waarin de groep alleenwonende ouderen groeit, neemt de komende 30 jaar ongeziene proporties aan. Tegen 2050 is een op de vier alleenwonenden

in Vlaanderen 80 of ouder. De woningmarkt noch de zorg is daarop aangepast. 'Velen zijn gedoemd tot eenzaamheid.'

Vorig jaar woonden 965.000 Vlamingen alleen. Dat betekent niet dat ze geen kinderen of relatie hebben, maar wel dat ze hun huis officieel met niemand delen. Deze groep 'eenpersoonshuishoudens' zal de komende decennia fors groeien, leren vooruitzichten die De Tijd bij het Federaal Planbureau opvroeg.

De onafhankelijke instelling ziet de curves in alle leeftijdscategorieën omhooggaan, maar bij tachtigplussers is de stijging veruit het scherpst. Kijken we dertig jaar verder, dan verdubbelt hun aandeel in vergelijking met vandaag. Nog later, in 2070, telt Vlaanderen net geen 350.000 alleenwonenden van boven 80. Ter vergelijking: in 2022 waren er dat 160.000.

De snelheid waarmee de groep alleenwonende tachtigplussers de volgende decennia groeit ligt vijf keer hoger dan de toename van het totale aantal huishoudens. Ook in vergelijking met de toename van alleenwonenden in andere leeftijdscategorieën springen de tachtigers en negentigers erbovenuit. In 2050 zal zowat een op de vier alleenwonenden minstens 80 jaar zijn.

Is onze samenleving daar op voorbereid? Tal van experts menen van niet. Margot Cloet, de topvrouw van de koepel Zorgnet-Icuro, had het afgelopen week al over een 'demografische tijdbom'. Ze berekende dat door de vergrijzing tegen 2030 zeker 7.000 extra kamers in Vlaamse woon-zorgcentra nodig zijn. Die plekken behouden we volgens haar het best voor aan wie zware en complexe zorgnoden heeft.

De minst zorgbehoevende bejaarden zouden geleidelijk uit de rusthuizen moeten verdwijnen. Het idee is hen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving te houden. Daarvoor is wel extra ondersteuning nodig, zoals gezinszorg, thuisverpleging, mantelzorg en buurtwerking.

Maar er moeten ook andere dingen veranderen. Zo zijn veel huizen niet aangepast aan wie op leeftijd is en minder mobiel is of wordt. 'Er zijn trappen en drempels en voor een rolstoel of rollator is er geen ruimte', zegt woonexpert Pascal De Decker (KU Leuven). De ruimtelijke ordening noemt hij navenant. 'Veel mensen wonen buiten de steden, in dorpen, langs steenwegen en in verkavelingen waar amper voorzieningen zijn als een bank, winkel of openbaar vervoer. Die geografie maakt het ook moeilijk om sociaal contact te onderhouden. Als de overheid er niets aan doet, zijn heel veel mensen gedoemd tot eenzaamheid.'

Dat scenario moeten we volgens ouderenpsychiaters vermijden. Geïsoleerd leven verhoogt de kwetsbaarheid. Ze verwijzen naar het risico op psychische problemen, als angst en depressie. Ook de kans op suïcide is reëel. Belgische mannen ouder dan 75 jaar hebben het hoogste risico om te overlijden door zelfmoord.

Er zijn sinds een aantal jaar wel iets meer initiatieven om mensen met psychische problemen aan huis te helpen. Het OudReachTeam van UPC KU Leuven is een voorbeeld. Dat komt in actie als anderen opmerken dat een oudere het thuis moeilijk heeft, achterdochtig wordt of het huishouden niet langer gerund krijgt.

‘We proberen op korte termijn met oplossingen te komen. Soms starten we psychotherapie aan huis op. Maar vaak proberen we ook een netwerk rond zo’n oudere te creëren’, zegt verantwoordelijke Satya Buggenhout. Het team schakelt dan thuisverpleegkundigen of gezinsverzorgers in of legt contact met een dagcentrum of een lokale vereniging. Zulke trajecten opstarten is niet altijd evident. ‘Niet elke oudere staat open voor hulp.’

Okra, de grootste ouderenvereniging van Vlaanderen, vraagt ook een omschakeling in ons woonbeleid. Coördinator belangenbehartiging Koen Peeters pleit voor een diverser aanbod. ‘Nu komt het voor veel ouderen hierop neer: thuis of het woon-zorgcentrum. Maar er is nood aan initiatieven tussen die twee uitersten.’

Er wordt gewezen naar het beperkte aantal cohousingsprojecten in Vlaanderen, zoals Villa De Proost in Rillaar. Daar wonen mensen tussen 85 en 95 jaar samen. Ze delen gemeenschappelijke ruimtes, krijgen hulp bij het koken en poetsen, en soms komt een arts of verpleegkundige langs.

‘Ook al leven ouderen hier op, projecten als de onze blijven uitzonderlijk’, betreurt voorzitter Anneleen Van de Velde. Ze wijst op de grijze zone waarin Villa De Proost zich bevindt. ‘Omdat er geen duidelijke regels zijn, was het moeilijk om erkenning te krijgen. Subsidies zijn er ook niet.’ Ook Abbeyfield, een organisatie die in groepswonen voorziet, maakt die opmerking.

Nochtans meent woonexpert De Decker dat we het straks van dit soort innovaties moeten hebben. ‘Op voorwaarde dat ze betaalbaar zijn. Nu zijn ze vaak voor de happy few.’ Hij gelooft dat de overheid dringend in zulke alternatieven moet voorzien. De combinatie met zorg is daarin essentieel. Want hoe je het draait of keert: op termijn zal voor wie op leeftijd is extra hulp toch nodig zijn.

De Decker pleit voor een taskforce die zich over de alleenstaande tachtigplussers ontfermt. En ook Okra ziet die graag zo snel mogelijk opgericht. Peeters: ‘Een kwalitatief en structureel zorg- en woonaanbod voor ouderen uitwerken vraagt tijd. En die raakt stilaan op.’

Femke Van Garderen EN Olaf Verhaeghe